

Відділ освіти Згурівської районної державної адміністрації
Районний методичний кабінет
Згурівський НВК "Гімназія – загальноосвітня школа І ступеня"

Формування життєвих компетентностей учнів школи І ступеня в умовах ГПД

Із досвіду роботи вихователя ГПД

Зленко Н.М.

Згурівка

2015 р.

Зміст

Вступ

Розділ 1. Формування життєвих компетентностей молодших школярів як соціально-педагогічна проблема

Розділ 2. Умови ефективного формування життєвих компетентностей учнів початкової школи

Висновки

Література

Додатки

Година здоров'я «Хочу і мушу бути здоровим»

Година спілкування «Подорож до Країни Ввічливості і Доброти»

Виховна година « Усмішка – наче сонечко»

Виховна година « Українські обряди, традиції, символи»

Вступ

Актуальність теми дослідження обумовлена загостренням протиріч між об'єктивною необхідністю формування життєвої компетентності молодших школярів і можливостями сучасної освітньої системи, між процесами саморозвитку особистості і системою традиційного виховання, спрямованого на єдині стандарти її формування, а також недостатньою розробленістю теоретичних основ означеної проблеми.

На сучасному етапі цивілізаційного розвитку особливої актуальності набуває проблема створення умов для формування особистості, яка здатна до самоактуалізації, творчого сприйняття світу та соціально значущої діяльності, спрямованої на розвиток суспільства. У зв'язку з цим соціальні та педагогічні проблеми формування життєвої компетентності особистості виходять сьогодні на рівень пріоритетних в українському суспільстві.

Дослідження означеної проблеми здійснювалось на межі наук суспільство і освіту. У зв'язку з цим аналіз філософсько-соціологічної літератури дозволяє констатувати розробку загальнотеоретичних аспектів дослідження проблеми формування життєвої компетентності особистості. Це праці В.Афанасьєва, І.Блауберг, Р.Гурова, Л.Когана, М.Нугаєва, В.Садовського та ін. Психологічне підґрунтя досліджуваної проблеми складають роботи з психології особистості (Б.Ананьєв, Л.Виготський, О.Запорожець, О.Леонт'єв, С.Рубінштейн, Д.Ельконін). Теоретичні основи використання системного підходу до цілісного формування особистості в дослідженні педагогічних проблем освіти та виховання розроблені І.Бехом, В.Болгаріною, В.Бутенком, І.Болдирєвим, М.Боришевським, Л.Воловичем, Г.Габдуліним, В.Караковським, А.Куракіним, Л.Новіковою, Г.Філоновим.

Педагогічне осмислення мікросередовища як фактора формування особистості підготовки соціальних педагогів здійснювалось В.Бочаровою, С.Гончаренком, І.Зязюном, Л.Коваль, О.Кононко, І.Костюком, В.Кузем,

М.Лукашуком, В.Масленніковою, В.Москаленко, Н.Ничкало, В., Г.Пустовітом, В.Радулом, О.Савченко, А.Сиротенком, К.Чорною та іншими.

Значна актуальність окресленої проблеми, необхідність переосмислення і подальшого дослідження процесу формування життєвої компетентності особистості й визначило вибір проблеми дослідження.

Розділ 1. Формування життєвих компетентностей молодших школярів як соціально – педагогічна проблема

Формування творчої людини треба починати у весну життя, тобто в дитинстві, бо дитинство зображає собі весну, юність – літо, змужнілий вік – осінь і старість – зиму.

Ян Амос Коменський.

Мета сучасної початкової школи – не просто давати знання, а формувати особистість, яка вміє і хоче вчитися, займає позицію активного суб'єкта діяльності. Сучасне життя висуває нові пріоритети. На перший план виходить особистісний розвиток, усе ширше впроваджуються елементи особистісно орієнтованого навчання. Саме в умовах особистісно орієнтованого навчання відбувається становлення таких важливих якостей особистості як вміння працювати з інформацією.

Сучасний світ представляє високі вимоги до діяльності людини, конкурентноспроможною може бути лише по-справжньому компетентна особистість, здатна знаходити правильні рішення у конкретних життєвих ситуаціях. Тому актуальним завданням є реалізація компетентнісного підходу в навчанні і вихованні.

Компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, вміння, навички, способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою розв'язання певних життєво важливих проблем. Компетентність є особистісним утворенням, яке проявляється в процесі активних самостійних дій людини.

Розвиток у школяра самостійності, здатності до самоорганізації, саморозвитку, самовиховання, самоосвіти – це одне з першочергових завдань сучасної школи. Школа повинна підтримати, захистити дитину, озброїти механізмами, технологіями розробки життєвих стратегій, спрямованих на формування гармонійної компетентної, конкурентноспроможної особистості, яка

вміє творчо розв'язувати проблеми, вміє повноцінно жити у новому світі, адекватно реагувати на зміни, постійно самовдосконалюється, намагається змінити на краще своє життя та життя своєї країни. А це залежить від тих додаткових якостей, які ми зараз називаємо компетентностями.

Важливим результатом якості навчально-виховного процесу має бути оволодіння кожним учнем ключовими компетенціями. Посилення компетентнісної спрямованості, як зазначається у Державному стандарті початкової освіти, створює передумови для індивідуалізації та диференціації навчання, запровадження особистісно орієнтованих педагогічних технологій, формування соціальної, комунікативної, комп'ютерної та інших видів компетенцій учнів, поглиблення їх практичної і творчої діяльності. Компетентнісний підхід до організації навчально-виховного процесу на перше місце ставить не поінформованість учня, а вміння на основі знань вирішувати проблеми, які виникають у різних ситуаціях. Реалізація компетентнісного підходу залежить від загальної освітньо-культурної ситуації, в якій живе і розвивається школяр.

Молодший шкільний вік – достатньо значний відрізок життя дитини, коли вона відкриває для себе світ людських взаємовідносин, різних видів діяльності і суспільних функцій дорослих. Школяр має велике бажання ввійти в це доросле життя, брати у ньому активну участь.

Компетенції, які формуються в системі освіти України, орієнтовані на розвиток суб'єктивності та пов'язані з культурою мислення, здатністю до роздумів, самоспостереження, самопізнання, самоаналізу, самостійності та відповідальності за свої рішення, дії. Вони органічно поєднані з духовно-моральними, ціннісними установками особистості і не залежать від сфери їх застосування.

Розділ 2. Умови ефективного формування життєвих компетентностей учнів початкової школи

У навчально – виховному процесі визначені такі ключові компетентності: пізнавальна, особистісна, самоосвітня, соціальна, ставлення до власного здоров'я.

Пізнавальна компетентність. Розвиток пізнавальних здібностей – це вміння використовувати знання в нестандартних ситуаціях. Розвиток пізнавальних здібностей включає і розвиток мислення – вміння узагальнювати, творчо аналізувати ситуацію. Розвивати творчість – означає виховувати у дітей інтерес до знань, самостійність у навчанні. На кожному виховному занятті, під час виконання домашнього завдання я ставлю такі завдання:

- запалити в дитячому серці вогник допитливості;
- збагачувати знання школярів про природу, суспільне життя, трудову діяльність людей;
- розвивати різні види пам'яті;
- розвивати уяву і фантазію;
- розвивати увагу, спостережливість;
- розвивати творче мислення;
- навчити працювати з навчальною і дитячою книгою;
- виховувати національну самосвідомість, духовність.

Серед шляхів розвитку пізнавальних здібностей необхідним є використання в роботі з учнями початкових класів різноманітних завдань: навчальних, розвивальних, інтелектуальних, творчих. Розвитку пізнавальних, творчих здібностей учнів сприяють творчі завдання.

Наприклад, під час читання оповідання, казки використовую такі творчі завдання:

- переказ від зміненої особи;
- знаходження рядків, у яких автор висловлює ставлення до героя;
- літературні ігри, кросворди, вікторини, які сприяють розвитку

дивергентного мислення (швидкості, гнучкості, оригінальності). "

Розвитку пізнавальних здібностей сприяють:

- створення продовження казки, оповідання (виховна година "Усмішка – наче сонечко")
- словесне малювання;
- вилучення зайвого.

Розвитку пізнавальних здібностей сприяють розвивальні ігри. В іграх діти не тільки відображають реальне життя, а й перебудовують його. За словами Виготського, "гра дитини – це творче переосмислення пережитих вражень, комбінування їх і побудова з них дійсності, яка відповідає запитам і інтересам самої дитини". У грі розвивається уява, утверджуються образи фантазії.

У традиційній технології самоосвіта вторинний процес, і тільки з переходом людини до самоосвітнього життя вона стає основним засобом її духовного розвитку та збагачення. Сьогодні ми розглядаємо освіту та самоосвіту, навчання та самонавчання як єдиний цілісний процес, що дає змогу учням розвиватися адекватно своїм можливостям, знаходити необхідні джерела інформації та використовувати їх для задоволення своїх пізнавальних потреб. Отже, саме в школі необхідно закласти ті основи самостійної праці, що надають можливість самостійно здобувати знання.

Самоосвітня діяльність молодших школярів починається тоді, коли учень на основі знань і вмінь вже одержаних у процесі навчання, виявляє недостатній рівень. І в самостійній роботі прагне знайти додаткове джерело освіти, взяти звідти необхідні знання, які компенсують ті прогалини, що з'явилися у процесі шкільного навчання. Адже самоосвіта школяра – це розвивальне навчання, покликане навчити їх організовувати і спрямовувати свою пізнавальну діяльність, тобто формувати самостійність як рису особистості. Таким чином, самостійна робота учнів – це така робота, яка виконується без втручання педагога, але за його завданням, при цьому учні прагнуть досягнути поставленої мети у завданні, проявити свої зусилля. Діти із задоволенням відвідують шкільну та районну бібліотеки, де вибирають такі книги, як дитячі енциклопедії, додаткову художню літературу.

Із чого складається особистість? Особистість має високу мовну культуру. Я намагаюсь навчити своїх вихованців грамотно і вільно висловлювати думки, виховую небайдужість дітей у житті. Особистість шанує культурну спадщину народу, тому велику увагу я приділяю вихованню в дітей любові до Батьківщини, славних традицій (виховна година "Українські обряди, традиції, символи") і здобутків українського народу, намагаюсь викликати гордість за героїчне минуле свого народу. У своїх вихованців хочеться виховувати морально – етичні якості. Виховувати морально-етичні якості особистості означає терпляче викладати і пояснювати багато правил і настанов, які вчать добра.

Наступна компетентність – соціальна. Вона передбачає здатність діяти в життєвих ситуаціях відповідно до норм і правил. Тому намагаюсь навчити учнів:

- продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді;
- виконувати різні соціальні ролі;
- брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання;
- толерантної поведінки;
- моральних якостей (година спілкування "Подорож до Країни Ввічливості і Доброти")
- культурної спадщини українського народу.

Для досягнення успіху у формуванні компетентності велику роль відводжу іграм. А. Макаренко вважав дитячі рольові ігри такими ж важливими для розвитку дитини, як для дорослого справжню працю. Однак підкреслював: тільки та гра є педагогічно доцільною і цінною, в якій дитина активно діє, мислить, будує, комбінує. В іграх з фіксованими правилами (рухливі, дидактичні) діти виявляють творчість, придумуючи нові варіанти, використовуючи новий ігровий матеріал.

Наступна компетентність – ставлення до власного здоров'я. Усі ми хочемо бачити дитину здоровою, розумною, успішною. Формування культури здоров'я молодших школярів шляхом впровадження здоров'язберігаючих освітніх технологій в роботі з дітьми та батьками є одним із напрямків, що сформує

здоровий спосіб життя дитини в майбутньому. Учні молодших класів на своєму рівні активно впроваджують метод "рівний – рівному" в неформальному довірливому спілкуванні з однолітками. Вони не тільки передають інформацію, що зацікавила їх, а й впевнено переконують друзів, чому не можна контактувати з незнайомцями, чому куріння шкідливе.

Усі прогулянки, спортивні години проводжу під девізом " Твоє здоров'я у твоїх руках ". Розповідаю дітям про те, як берегти своє здоров'я, що таке здоровий спосіб життя. Враховую і особливості сприйняття учнів молодших класів, власне переваги образного мислення над абстрактним. Практичні приклади допомагають школярам зрозуміти, для чого потрібно вести здоровий спосіб життя, як потрібно харчуватися, щоб бути здоровим, яких правил гігієни дотримуватись (година здоров'я " Хочу і можу бути здоровим ").

Хочу зазначити, що надія на успіх живе в кожній людині. Але на жаль, не кожна надія справджується, тому що успіх гарантований лише для тих, хто прикладає для його здійснення власні зусилля. Я з впевненістю можу сказати, що я, вчитель і батьки докладаємо великих зусиль, щоб успіх кожного й успіх всіх був гарантованим, життєздатним. Роботу з батьками і дітьми проводжу паралельно. Моє завдання – дати зрозуміти, що від способу життя сім'ї залежить розвиток життєвих компетентностей (бесіда "Закони розумного організованого виховання школярів"). Результатами є те, що частина з них займається разом з дітьми спортом, активніше бере участь у спільних заходах із дітьми. Діти разом з батьками читають книги, щось майструють, займаються улюбленою справою.

У процесі аналізу педагогічної літератури встановлено, що вміння вчитися, володіти сукупністю провідних загальнонавчальних умінь і навичок визнано життєвою компетентністю учнів початкової і загальноосвітньої школи загалом. Коли вихователь проводить виховну годину, самопідготовку, спортивну годину і використовує елементи дидактичної гри, ігри, кросворди, ребуси, загадки, то навчання перетворюється в захоплюючий процес. Тому вважаю, що повинно бути якнайбільше завдань, які б спонукали дитину до діяльності.

І якщо дитина буде навчатися з бажанням, відчувати себе частинкою всього процесу навчання, чекати і разом з усіма працювати з радістю, вміти користуватись додатковою літературою, то вона, закінчивши школу, не розгубиться у вирі життя.

Головний екзаменатор наших учнів – життя. Наскільки вони будуть адаптованими до соціального середовища, здатними оперативно приймати правильне рішення в нестандартних ситуаціях, вмітимуть аналізувати й контролювати власну діяльність, залежить насамперед від школи .

Формування таких рис особистості, як прагнення до духовної та фізичної досконалості, здатність до творчості, вибору, самоорганізації, самоуправління, сміливість, наполегливість, цілеспрямованість, вміння спілкуватися з різними людьми - мета навчально-виховного процесу.

Висновки

Суспільству майбутнього потрібні люди з актуальними знаннями, гнучкістю і критичністю мислення, творчою ініціативою, високим адаптаційним потенціалом. Не менш важливими будуть такі їх якості, як висока моральність, особистісна відповідальність, внутрішня свобода, налаштованість на максимальну самореалізацію, здатність досягати високої мети раціональним шляхом і коректними засобами. Особливо значущим є формування компетентності педагога, його особистісно-професійних якостей, здатності жити і працювати в інноваційному режимі: прийняти і зрозуміти нове, опанувати інноваційну ситуацію.

Формування життєвої перспективи залежить, насамперед, від вікових особливостей сприйняття теперішнього, минулого і майбутнього, має динамічний характер і відбувається протягом всього життя людини. Системний розвиток ключових компетентностей учнів на основі комплексу сучасних освітніх технологій повинен стати складовою частиною формування школи майбутнього.

Сучасна система освіти має бути побудована на наданні учням можливостей міркувати, зіставляти різні точки зору, формулювати та аргументувати власну точку зору, спираючись на знання фактів, законів, закономірностей, вироблених наукою, власне спостереженнях, досвіді, умінні проектувати і реалізувати власні навчальні проекти, творчо і нестандартно розв'язувати навчальні проблеми, бути толерантним до іншої точки зору. За таких умов формування компетентностей різних рівнів засобами змісту освіти є основними завданнями кожного педагога.

Список використаної літератури

1. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ ст.). – К.: МО України, 1994.
2. Національна доктрина розвитку освіти. - К., 2001.
3. Бандурка В.С., Безпалько М.М., Біла М.А. та ін. Морально – етичне виховання 1-4 класи – Х: Вид. група " Основа ", 2012.
4. Букресєва Н.А., Володарська М.О., Настенко А.І. Години спілкування 1 клас. – Х: Вид. група " Основа " 2013.
5. Бухланова Н.В. Організація самостійної діяльності учнів. – Х: Вид. група "Основа ", 2003
6. Можасєва О.М. Формування компетентностей особистості в початковій школі. – Початкова освіта. -2009. - №32
7. Новікова Т. Розвивальне навчання та формування ключових компетентностей учнів. – Початкова освіта. – 2008. - №41
8. Шамілова Л.Л. Виховна година. 2 клас. – Видавництво " Ранок ", 2013.

Відділ освіти Згурівської районної державної адміністрації
Районний методичний кабінет
Згурівський НВК "Гімназія – загальноосвітня школа І ступеня"

Година здоров'я

« Хочу і можу бути здоровим»

(Для учнів молодших класів)

Матеріали підготувала
вихователь ГПД
Зленко Н.М.

Згурівка
2015

Мета: формувати уявлення учнів про здоровий спосіб життя; розвивати пізнавальну активність, учити міркувати; виховувати волю і характер.

Обладнання: малюнки, таблиці, матеріали для тестування.

Форма проведення: година здоров'я.

Хід заняття.

I. Організаційна частина

Вихователь. Навіть, якщо ти хворієш,

Ти здоровим бути мрієш.

Кожен учень має знати,

Як здоровим стати.

О. Чеботарьов

II. Основна частина

1.

Вихователь.

- Сьогодні ми побуваємо в школі Здоров'ячків, зустрінемося з лікарями:

Красива Постава, Вода, Здорова Їжа.

Тестування

Тест 1.

Вихователь.

- Щоб потрапити до школи Здоров'ячків, дайте відповіді на такі питання тесту. Оберіть слова для характеристики здорової людини і поставте «+» під словом «здоровий». Красивий, сутулий, сильний, спритний, блідий, стрункий, рум'яний, міцний, товстий, похмурий, веселий, життєрадісний, бадьорий.

А які слова можна ще додати?

Тест 2.

Вихователь.

- А зараз перевіримо, наскільки ви підготовлені фізично, і чи треба вам терміново і посилено зайнятися спортом. Тест для вас підготував пан Силач, він вам же дасть поради.

1. Як часто ви займаєтесь фізичними вправами?

а) 4 рази на тиждень;

б) 2 – 3 рази на тиждень;

в) 1 раз на тиждень;

г) менше одного разу на тиждень.

2. Яку відстань ви проходите пішки впродовж дня?

а) Більше 4-х кілометрів;

б) близько 4-х кілометрів;

г) менше півтора кілометри;

в) менше 700 кілометрів.

3. Вирушаючи на навчання, ви:

а) як правило, йдете пішки або їде на велосипеді;

б) частину шляху йдете пішки або їдете на велосипеді;

в) іноді йдете пішки або їдете на велосипеді;

г) користуєтесь автомобілем.

4. По вихідних ви:

а) декілька годин працюєте в будинку;

б) як правило, ви цілий день проводите в русі, але не займаєтесь ніякою фізичною працею;

в) здійснюєте декілька коротких прогулянок;

г) більшу частину вихідних читаєте і дивитесь телевізор.

Підрахуйте бали:

а - 4 бали;

б – 3 бали;

в – 2 бали;

г – 1 бал

- 14 балів і більше – ви активні і цілком здорові фізично. Спорт займає достатнє місце у вашому житті. Так тримати!
- 10 – 14 балів – ви достатньою мірою активні і дотримуетесь розумного підходу до питань збереження фізичної форми. Молодці! Не зупиняйтеся на досягнутому! Тільки наполеглива праця дозволить вам залишитися в тій формі, в якій ви знаходитесь зараз.

- 6 – 10 балів – вам варто було б більше займатися фізичними вправами, інакше буде пізно.
- 5 балів і менше – ви дуже ледачі і пасивні, ваш фізичний стан у небезпеці, терміново біжіть у спортивний зал, фізичні вправи вам необхідні.

Отже, що потрібно робити для того, щоб вести здоровий спосіб життя?

Поради Лікаря Красива Постава.

Вихователь.

- Що таке красива постава? Для того, щоб бути бадьорим і здоровим, слід уміти правильно стояти, ходити, сидіти.

Поради лікаря.

- 1) Стояти потрібно прямо, розпрямивши плечі, підбравши живіт, трохи висунувши груди вперед.
- 2) Ходити треба так, ніби якась уявна сила тягне тебе вгору.
- 3) Хо́да має бути впевненою, швидкою, і легкою, тіло випрямлене, голова відхилена злегка назад.
- 4) Хо́да може бути плавною, повільною, величавою, а може бути бадьорою, спортивною.
- 5) Стежте за собою – хо́да буде красивою!

Вихователь.

- Лікар Красива Постава пропонує нам вправу для постави «Деревце». Поставте ноги разом, стопи притиснуті до підлоги, руки опущені, спина пряма. Зробіть спокійно вдих і видих, плавно підніміть руки вгору. Тримайте їх долонями одну до одної, пальці разом. Потягніться всім тілом. Витягуючись угору, уявіть міцне, сильне деревце. Високий, стрункий стовбур тягнеться до сонця. Організм, як деревце, наливається силою, бадьорістю, здоров'ям. Опустіть руки і розслабтеся. Посміхніться одне одному.

Поради Лікаря Води

Вихователь.

- Що таке мікроби? Де поселяються мікроби? Мікроби є в повітрі, воді, землі, на нашому тілі. Слово «мікроб» пішло від двох грецьких слів «мікрос»,

що означає «малий», «біос» - «життя». Не всі мікроби шкідливі, серед них багато корисних. Наприклад, за допомогою молочнокислих бактерій можна приготувати кефір, ряжанку. А шкідливі хвороботворні мікроби, потрапляючи до організму людини, розмножуються, виділяючи отрути. Від них виникають різні хвороби. Як мікроби потрапляють до організму? (При чханні, кашлі; якщо не мити руки перед їдою, після туалету; немиті овочі, фрукти.)

Що слід робити, щоб шкідливі мікроби не потрапляли до організму?

Про це вам розповість Лікар Води.

- 1) Уранці потрібно вмиватися, чистити зуби, мити вуха і шию.
- 2) Перед сном потрібно умиватися, добре провітрювати кімнату.
- 3) Завжди слід мити руки перед їдою, після роботи і після відвідування туалету.
- 4) Слід коротко стригти нігті на руках і ногах.
- 5) Слід користуватись носовою хусткою, стежити, щоб ніс завжди був чистим.
- 6) При чханні і кашлі слід відвертатися, прикриваючи рот носовою хустинкою.
- 7) Необхідно тримати в порядку волосся: воно має бути охайно підстрижене і причесане або заплетене в коси.
- 8) Щодня потрібно чистити своє взуття.
- 9) Якщо хочете бути здоровими – загартовуйтеся.

Поради Лікаря Здорова Їжа

Бесіда про вітаміни.

Вихователь.

- Що таке вітаміни? Біохімік Казимир Функ відкрив, що речовина «амін», яка міститься в оболонці рисового зерна, життєво необхідна для організму людини. З'єднавши латинське слово *vita* – життя з *амін* – отримаємо слово «вітамін». Для нормального життя людини потрібно близько 20 вітамінів. Ягоди, фрукти, овочі – основні джерела вітамінів, мінеральних речовин. Більшість вітамінів в організмі людини не накопичуються, а потрапляють до

організму людини з їжею. Ось чому ягоди, овочі і фрукти мають бути в раціоні дитини регулярно.

Вітамін А – це вітамін росту, хорошої шкіри. Ще він допомагає нашим очам зберігати зір. Знайти його можна в молоці, моркві, зеленій цибулі. Пам'ятайте: краще бачить той, хто моркву сиру жує або сік морквяний п'є.

Вітамін В – вітамін бадьорості, підтримує працездатність, оберігає від стомлення. Пам'ятайте: дуже важливо зранку їсти за сніданком вівсянку.

Вітамін D – зберігає наші зуби. Без нього зуби людини стають м'якими і неміцними. Його можна знайти в молоці, рибі, сирі. Навіть, засмагаючи на сонці, наш організм отримує вітамін D.

Вітамін С - міститься в часнику, капусті, цибулі його багато в усіх овочах, фруктах, і ягодах. Цей вітамін робить людину здоровішою, захищає від грипу і застуди. Пам'ятайте: від застуди й ангіни допомагають лимони й апельсини.

Поради Лікаря Здорова Їжа

- 1) Їжте 4 рази на день і ніколи не перекушуйте.
- 2) Їжте повільно, маленькими шматочками.
- 3) Пережовуйте їжу дуже ретельно.
- 4) Смажені страви краще замінити вареними і тушкованими.
- 5) Обмежте споживання солоних страв.
- 6) Споживайте хліб і цукор у помірній кількості.
- 7) При нестерпному відчутті голоду в перервах між їжею з'їжте яблуко, моркву, шматочок капусти або випийте склянку молока.
- 8) Народна мудрість свідчить: «У молоці – здоров'я, а в маслі – благо, в м'ясі – сила».

!

Тестування.

1. Правильним вважається положення за партою, коли:
 - а) нога лежить на нозі;
 - б) ноги стоять ступнями на підлозі;
 - в) ноги підігнані під себе на стільці.

2. Загартовуватися треба:

- а) поступово;
- б) відразу;
- в) через день.

3. Більшість вітамінів потрапляють до організму людини:

- а) з їжею;
- б) з повітрям;
- в) накопичуються.

Робота з прислів'ями.

Вихователь.

- Дотримання правил здорового способу життя зміцнює здоров'я і виховує волю і характер людини. Давній китайський вислів говорить: «Мудра людина запобігає хворобам, а не лікує їх». Як ви розумієте цей вислів?

- У здоровому тілі – здоровий дух.
- Найбільше багатство – здоров'я.
- Здоров'я – всьому голова.
- Подивись на вид і не питай про здоров'я.
- Весела та хороша думка – половина здоров'я.

III. Підсумок заняття. Рефлексія

1. Гра «Доскажи словечко»

Щоб здоров'я добре мати,
Слід про нього змалку...(дбати):
Кожний ранок обливатись
І зарядкою...(займатись).
У дворі щодня гуляти,
Повноцінно їсти й ... (спати).
Добре мити всі продукти,
Досхочу вживати...(фрукти).
За зубами доглядати.
Дірочки в них...(лікувати).

Вихователь.

- Оцініть за 12-бальною шкалою стан вашого самопочуття на сьогодні.

2.Бесіда

1.Що найбільше стурбувало вас на годині здоров'я?

2.Які висновки ви для себе зробили?

Згурівський НВК « Гімназія – ЗОШ І ступеня»

Година спілкування

«Подорож до країни Ввічливості і Доброти»

(Для учнів молодших класів)

Матеріали підготувала

вихователь ГПД

Зленко Н.М.

Згурівка

2015 р.

Мета: продовжувати ознайомлювати учнів із загальнолюдськими цінностями, вчити ввічливого ставлення до ровесників і дорослих; сприяти розвитку мислення, мовлення; виховувати почуття доброти, ввічливості, дружби і поваги один до одного; виховувати толерантність.

Обладнання: плакат "Речення з помилками", костюми для інсценізації.

Форма проведення: урок-подорож.

Хід заняття.

I. Організація класу

" Подаруй тепло свого серця"
Сядьте, дітки, всі рівнесенько,
Усміхніться всі гарнесенько.
Настрій на виховний захід взяли
І працювати почали.
Цієї зимової днини
Прийшли до нас в гості
Секрети ввічливої людини.
Тож ви, малята, їх запам'ятайте
І все життя в своєму серці тримайте.

II. Основна частина

1. Вступне слово. Мотивація навчальної діяльності

Вихователь.

- Діти, сьогодні на вас чекає подорож до Країни Ввічливості і Доброти. Ввічливими люди не народжуються, а стають, опанувавши знання і правила хорошого тону. Ввічливість, шанобливість, доброзичливість, прагнення не завдати неприємностей іншим, готовність своєчасно прийти на допомогу іншим людям. Є версія, що слово ввічливий утворилося від вислову "той, хто дивиться у вічі". Розмова стає сердечною, щирою, чесною, коли в очах свого співрозмовника прочитаєш співчуття, радість, сум. Ввічлива людина не ховатиме своїх очей, щиро дивитиметься у вічі. Вона не забуде подякувати за зроблене їй добро.

Отож, вирушаємо у подорож. А подорожувати ми будемо ось на цій повітряній кулі.

2. Подорож до Країни Ввічливості і Доброти

ЗУПИНКА 1. "Словник ввічливої людини"

- Діти, а ви знаєте ввічливі слова? Послухайте оповідання "Ввічливий кролик" і скажете, які ж ввічливі слова ви почули.

Ввічливий кролик

Жив собі кролик, дуже скромний і ввічливий. Якось ішов він додому і раптом побачив лисицю. Кролик миттю кинувся до печери, щоб заховатися. Він не знав, що там живе змія, але на всяк випадок вирішив привітатися - хоча б із печерою - адже він був вихованим:

- Здрастуйте, добра печеро. Будь ласка, дозвольте мені увійти. Змія дуже зраділа, почувши кроликів голос, - адже вона так любила кроляче м'ясо!

- Заходьте, заходьте, - гостинно запросила вона. А кролик уже здогадався, з ким має справу. "Пробачте, що потурбував вас, - сказав він. Я зовсім забув, що мене чекає кролиця. До побачення". Вдома кролик подумав про те, що ввічливість ще нікому ще не завадила.

Вихователь.

- То як, був кролик ввічливим?

Хто це прогулюється вулицею привітних? (Виходять 2 дівчинки)

1. Я слова чарівні знаю,

Вивчила охоче

І в розмові їх вживаю

З ранку і до ночі

"Доброго здоров'я Таню!"

2. "Добрий день, Софійко!"

Ти до мене, я до тебе

Звернемось гарненько.

1. З добрим ранком всіх вітаю,

Як іду із хати.

І кажу всім "На добраніч!"

Як лягаю спати.

2. І "Спасибі" й "Дуже прошу",

"Вдячна вам", "Будь ласка",
Словом радість всім приношу,
Світ стає, як казка.

1. "Всім привіт!" "Іди здорова",
"Дякую красенько"
Ось така чарівна мова
Радує серденько.

2. "До побачення вам, люди,
Будьте всі здорові!"
Ці слова чарівні всюди
Ви вживайте в мові.

- Кожен з вас, діти, зробив висновок і запам'ятав слова ввічливості, правила поведінки.

- Які слова привітання ви знаєте? (Добрий день, здрастуйте, здоровенькі були, доброго здоров'я)

- А які слова прощання ви знаєте? (До побачення, До завтра, всього найкращого, до зустрічі)

ЗУПИНКА 2. « Місто вихованих дітей»

Вихователь.

- А ми продовжуємо подорожувати далі. І наша повітряна куля приземлилася у місті Вихованих дітей. О, та тут побував хуліган. Він переплутав всі правила і життя у містечку переплуталось. Давайте допоможемо мешканцям містечка виправити помилки.

Речення з помилками.

1. Проходити на своє місце в театрі слід спиною до тих, хто сидить.
2. Увічливий хлопчик завжди смикає дівчаток за коси.
3. Увічливі діти ніколи не поступаються місцем старшим людям.
4. Виховані діти обгортку від цукерки кидають на тротуар.
5. Вихований хлопчик завжди лазить по деревах.
6. Охайні дівчата завжди витирають руки об сукні.
7. Чемні діти завжди запізнюються на урок.

8. Хлопчики і дівчатка завжди не слухаються старших.

Вихователь.

- Я впевнена, із нашою допомогою життя в Містечку вихованих дітей налагодиться, всі діти запам'ятають: щоб люди вас поважали, слухали, дотримуйтесь золотого правила: "Ставитися до людей треба так, як би ви хотіли, щоб ставилися до вас".

ЗУПИНКА 3. « Королівство Чарівних слів»

Вихователь.

- Ми зупинилися в країні казковій, країні чудовій, де всі знають правила обов'язкові, в країні де живуть королі й королеви, принци і принцеси.

ФЕЯ Доброти.

- Дозвольте, будь ласка, мені сказати «Добрий день!» - так просто і так приємно чути нам, коли ровесники та дорослі бажають нам добра. Але буває прикро дуже, забувши учень етикет «Привіт!» - з нальоту крикне: «Друже!» і стрімголов біжить в буфет. І «До побачення», як зайве, сприймають учні теж бува, або нічого на прощання, або « Ну, я пішов, бувай!»

А ще сьогодні бачила, як один восьмикласник вітав іншого вранці. Він наздогнав його біля дверей школи, огрів по спині портфелем, піддав його шапку, що злетіла з голови, схопив хлопця за ніс і крикнув на вухо: «Привіт!» Але ж після такого привітання можна занедужати.

Що ви про це скажете, діти? Чи немає і серед вас таких?

Вихователь. Наші учні знають, як підняти настрій із самого ранку.

1. Прокидайся! Й тільки сонце встане -
Тихесенько до віконця.
Ти підстав свою долоньку
Під промінчик ніжний сонця.
2. Прибери мерщій в кімнаті
Й чистим, вмитим за сніданком
Привітайся до матусі
« Рідна, з добрим ранком!»
3. Потім радісним, привітним,

Поспішай до трав, до квітів.

А щоб день минув не марно –

З усіма поведься гарно.

- Так, людина приходить у світ для добра, вона живе у людському суспільстві, а тому повинна нести у цей світ світло і чистоту своєї душі, бути відкритою у помислах, чесною у діях, милосердною і чуйною. Свідомо виконувати правила поведінки, бути ввічливою, мудрою, доброю і уважною і не лише до людей, а і до всього навколишнього світу, у якому нам випало щастя жити. Кожна людина приходить у світ й вже від першої хвилини свого буття знаходиться між людьми, де є багато правил, законів, а також заборон.

ФЕЯ Доброти.

- Усі ми живемо у суспільстві людському. Ми – люди, й живемо між людьми. Є закони і правила певні в ньому – поважати їх маємо ми. Щоб порядок був, добре усім нам жилося, мир і спокій та лад панував.

Людам довго трудитись над цим довелося -

Сам народ всі закони складав.

Є в народі традиції різні і свята, є

Звертання – чарівні слова.

Норми є поведінки у будні і свято...

Ну, хіба я, скажіть, не права?

(Фея зачитує правила).

Правила доброти.

1. Допомогати слабким, маленьким, хворим, старим і тим, хто потрапив у біду.
2. Прощати помилки іншим.
3. Не бути жадібним.
4. Не заздрити.
5. Жаліти інших.
6. Будь завжди привітним: вітайся при зустрічі, дякуй за допомогу.
7. Не капризуй, не бурчи. Твоє капризування може зіпсувати

настрій іншим.

Вихователь.

- Дякуємо тобі, Фея. Наші учні будуть дотримуватися цих правил.

Фізкультхвилинка.

Руки вбік, угору, вниз,

1,2,3 – не помились.

Ми руками – хлоп, хлоп, хлоп,

А ніжками – топ, топ, топ.

Як годинник, ось так: тік – так, тік – так.

ЗУПИНКА 4. Селище «Жартівливе»

Вихователь.

- А ми, діти, продовжуємо подорожувати. І зупинилися ми у селищі «Жартівливе». Пограємо у гру « Відшукай шкідливу звичку».

(Читаю, діти оплесками у долоні впізнають)

1. Як у друга іменини, ти не гай ані хвилини

Завітай до нього вранці, ввімкни музику для танців,

Ще й пісні горлай щосили, щоб скоріше стіл накрили.

2. Подарунок лишай вдома, треба він тобі самому.

За один обід не варто подарунок віддавати.

3. Загрібай цукерки в жмені,

і ховай їх у кишені

Торт хапай двома руками

Їж великими шматками.

4. Після торту руку жирну

Витри краєм скатертини.

А якщо вікно є поруч,

Витри руки краєм штори.

5. А коли ступнеш на ганок,

Скажеш: «Стіл був препоганий!»

Стане соромно родині –

Особливо господині.

Що ж, повчимо цих дітей чемності. Продовжіть речення:

1. Розтопить серце всякого сердечне слово. – Дякую!
2. Якщо ти їсти вже не в силах, то скажем мамі що? – Спасибі!
3. Зазеленіє старий пень, коли почує – Добрий день!
4. Розстане навіть крига від слова теплого – Спасибі!
5. Щоб зустрітися знову в годину призначену, кажу щиро і завжди я всім – До побачення!

Діти, а ви знаєте, що таке комплімент. Кожній людині приємно, коли їй говорять приємні слова, компліменти. Зараз буде завдання « Впізнай комплімент».

- Які у тебе гарні руки.
- У тебе довгі вуха.
- Ти працюювата, як твоя мама.
- Які у тебе погані звички.
- Ти маєш гарне, довге волосся.

Робота в парах. Скажіть один одному комплімент. Кому дуже сподобався? Озвучте для всього класу.

ЗУПИНКА 5. « Шквал запитань»

Вихователь.

- Ми прибули на кінцеву зупинку. Це «Шквал запитань». У небі здійснюється шквальний вітер. Щоб заспокоїти бурю, нам необхідно відповісти на запитання. Згодні?
- Ви прийшли до школи. Яке перше слово ви повинні сказати? (Добрий день!)
- Хто вітається перший, коли зустрілися хлопчик і дівчинка? (Хлопчик)
- Хто вітається перший, коли зустрілися молодший і старший? (Молодший).
- Вам допомогли роздягнутися, повісити одяг. Що потрібно сказати? (Дякую).
- Ви йшли коридором і випадково когось штовхнули. Що потрібно

сказати? (перепрошую, вибачте).

- Якщо вам треба попросити виконати якусь роботу, що ви скажете? (Будь ласка).
- У шкільному коридорі розмовляють учителі. Серед них - і твоя вчителька. Як треба привітатися? (З усіма).

III. Заключна частина

1. Підсумок уроку-подорожі. Рефлексія

- Ось наша подорож і закінчилась. Вам сподобалось, діти? Що найбільше вразило? Я сподіваюсь, що всі ви будете ввічливими, чемними, добрими, уважними до всіх оточуючих. Послухайте вірш і дотримуйтесь правил поведінки вихованих людей у школі і вдома.

Всі ці правила прості
Допоможуть у житті.
Ліні ти не потурай –
Лиш прокинувся, вставай.
Квіточку роса умила,
А тебе – вода і мило.
Час до школи вже іти,
Вчись хвилини берегти!
Як заходить вчитель в клас,
Треба всім одразу встати.
Щоб урок пройшов немарно,
Ти завжди поведься гарно.
Якщо хочеш щось сказати –
Треба руку підіймати
Вчися добре і зразково,
Бо знання – плоди чудові!
І на парті не пиши,
«Ні» - даремно не кажи,
Коли просять, покажи.

Відділ освіти Згурівської районної державної адміністрації
Районний методичний кабінет
Згурівський НВК "Гімназія – загальноосвітня школа І ступеня"

Виховна година
«Усмішка – наче сонечко»
(Для учнів молодших класів)

Матеріали підготувала
вихователь ГПД
Зленко Н.М.

Згурівка
2015 р.

МЕТА: учити розуміти значення позитивних почуттів у житті людини; продовжувати формувати правила поведінки вдома, в школі, розуміти залежність ставлення оточуючих від мотивів власної поведінки; розвивати образність мовлення, мислення під час складання казки, уміти володіти емоціями, вчинками; виховувати бажання створювати психологічний комфорт навколо себе, дарувати людям радість.

ОБЛАДНАННЯ: два будиночки, фігури чоловічків різного кольору; сонечко з промінцями, малюнки: сонечко, хмаринка, вітер, підсніжник; малюнки із серії «Оціни вчинок».

Форма проведення: виховна година.

Хід заняття

I. Організаційний момент

Сонце в небі піднімається,
Наші діти з гостями вітаються.
-Доброго ранку! – мовлю за звичаєм.
Доброго ранку кожному зичимо!
Доброго дня вам люди бажаємо!
Вечором добрим стрічних вітаємо.
І посміхаються у відповідь люди
Добрі слова ж бо кожному любі.

II. Основна частина

Вихователь.

- Діти, приємно коли нас оточують добрі люди, веселі, приємні посмішки. Я бачу, що у вас гарний настрій. Послухайте загадку.

Всі від нього навкруги
Набираються снаги.
Тільки ранок настає,
Виглянь у віконце,
Всім воно життя дає –
Променисте... (сонце).

- Так, це сонечко. Яку користь воно приносить людям? (Дає тепло; зігріває

землю, від цього ростуть рослини; забезпечує організм людини вітаміном Д). А зараз, діти, закрийте очі, підставте свої обличчя сонечку, погрійтеся на ньому. Що ви відчули? Тож не дарма добру людину називають сонечком, що зігріває довкола своїми промінцями, своїм гарячим щирим серцем. А вас, діти, хтось називає сонечком? Хто?

Повідомлення теми і мети заняття.

Вихователь.

- Сьогодні ми вчитимемося бути сонечком для своїх рідних, для друзів. Доброму ж бо скрізь добре, всі його люблять.

Діти, а кого називають добрим? Які добрі люди оточують вас удома?
(Відповіді дітей)

Пригадаймо, що потрібно знати і робити, щоб стати сонечком для своєї сім'ї - мами, тата.

Зараз я роздам вам картинки, де зображені різні вчинки. Ви уважно розгляньте їх і скажіть, чи можна їх наслідувати.

Гра "Оціни вчинок"

Вихователь.

Кожен з радістю прийшов у школу
І приніс любов, щоб поділитись з вами,
Став він ясным сонечком для всіх діток
І зігріває нас своїми промінцями.

- Діти, подаруйте один одному гарні слова. (Ти добрий, лагідний, ділишся, товаришуєш...)

Але такий гарний, веселий настрій у нас буває не завжди. Буває, що іноді сумуєте, плачете, гніваєтесь. Коли це буває? (Відповіді дітей)

Діти, а якими кольорами ви уявляєте собі сум, гнів, злість? (Чорним, сірим) А якими кольорами - радість, доброту, щедрість, любов, співчуття? (Червоним, оранжевим, жовтим)

Але ж ці почуття - радість, любов, дружба живуть поряд зі злом, гнівом, сумом, страхом. Спробуємо їх розділити. Ось перед вами два будиночки. В одному з них, там де сонечко, ми поселимо добрі почуття, а в другому, де

сонечко заховалось у хмаринку - негативні почуття. А почуття ми позначимо ось такими чоловічками. (Називаю почуття, діти обирають чоловічків відповідного кольору і кладуть у певний будиночок). Доброта, злість, товариськість, лінощі, уважність, жорстокість, заздрість, ніжність, повага до інших, помста, скупість, бездушність, сміливість, співчуття, витривалість.

Заселили ми будинки,
Плаче сонечко в хмаринці,
Закінчилась наша гра -
Ми забули ці слова.

(Ховаю будиночок з негативними почуттями).

Ну от і добре! Ми позбулися негативних почуттів, і як на душі стало спокійно, радісно, сонячно.

Бачу, що на обличчях у вас з'явилась моя добра помічниця.

Від неї світло і добро,
Із нею дружба і тепло,
Вона зі мною зараз тут,
То як цю помічницю звать? (Усмішка)

Правильно, усмішка!

Всміхнися сонечку вгорі -
Воно так красиве!
А ввечері всміхнись зорі -
Там так багато дива!

Всміхнися квіточці малій
Вона красу дарує!
Є стільки радості у ній -
Вона наш зір милує!

Маленькій пташечці всміхнись,
Що пісеньку співає.
І весело на світ дивись,

Бо все тут місце має!

Всміхнися мамі дорогій

І вітерцеві в полі.

Всміхнися вчительці своїй

І діглахам у школі.

Всміхнися щиро, від душі.

Ти – у житті на старті!

І щастя всім нести спіши,

Бо люди того варті!

В життя із усмішкою йди,

І стане всім світліше.

Ти сонечко в душі знайди

І йди з ним сміливіше.

Сонечко дуже любить коли ви посміхаєтесь. Пограймо з ним!

Фізкультхвилинка.

Вихователь.

- Діти, яких друзів сонечка ви знаєте? Пригадати це допоможуть загадки.

Робота над загадками.

Крил не має, скрізь літає,

Сині хмари розганяє. **(Вітер)**

Летить орлиця по синьому небу,

Крила розкрила, сонце закрила. **(Хмара)**

Я найперша зацвітаю

Білим цвітом серед гаю.

Відгадали, що за квітка,

Бо мене не стане влітку? **(Підсніжник).**

Зараз ми складемо казку про сонечко та його друзів. Пригадаймо, якими

словами починаються казки? (Жили собі, за високими горами, давним-давно...)

Отже, жило собі сонечко.

- Яким було Сонечко? (Привітне, ласкаве, веселе)
- Що воно робило? (Зігрівало землю, гралося на небі, дарувало радість)
- Хто одного разу заховав Сонечко? (Темна хмара, зла хмаринка)
- Яким стало все навколо? (Сумним, похмурим)
- Хто прийшов на допомогу Сонечку? (Його друг – веселий Вітер)
- Як він допоміг? (Прогнав хмаринку)
- Що зробило Сонечко? (Подякувало і посміхнулося)
- Хто зрадив, що сонечко повернулося? (Підсніжник)

Діти, ви дуже гарну склали казку про Сонечко. Адже ви наші маленькі Сонечка, умієте створити гарний настрій і подарувати його іншим.

III.Заключна частина

1.Підсумок виховної години

Утворімо «Сонечко побажань». (Діти утворюють сонечко побажань)

Я бажаю, щоб усі були веселі.

Я бажаю, щоб усі були здорові.

Я бажаю, щоб усі були щасливі.

Я всміхнуся сонечку:

- Здрастуй, золоте!

Я всміхаюсь квітоньці –

Хай вона росте!

Я всміхаюсь дощику:

- Лийся, мов з відра!

Друзям усміхаюся,

Зичу всім добра!

2.Рефлексія

- Чи сподобалася вам наша зустріч із Сонечком? Я вірю, що після сьогоднішнього заняття ви станете добрішими, уважнішими до оточуючих, приноситимете тільки радість і усмішки усім людям.

Відділ освіти Згурівської районної державної адміністрації
Районний методичний кабінет
Згурівський НВК "Гімназія – загальноосвітня школа І ступеня"

Виховна година
«Українські обряди, традиції, символи»
(Для учнів молодших класів)

Матеріали підготувала
вихователь ГПД
Зленко Н.М.

Згурівка
2015 р.

Мета: закріпити й розширити знання учнів про українську національну символіку (калину, вінок, рушник, вишиванку, писанку) та їх використання в українських традиціях, обрядах; розвивати в дітей прагнення дізнатися про звичаї нашого народу; виховувати шанобливе ставлення до культурної спадщини пращурів.

Обладнання: українські обереги, сорочка вишиванка, рушники; зображення дівчини в українському костюмі, гілочки калини; сюжетні малюнки на теми обрядових та родинних свят (Великодня, Купальських свят, весілля)

Форма проведення: виховна година.

Хід заняття

I. Організаційна частина

Вихователь. Діти! На уроках та виховних годинах ми нерідко стикалися із поняттям «символ». Розкажіть, які символи ви знаєте (учні розповідають про державні символи, спортивну символіку).

Як вам уже відомо, що слово «символ» означає умовне позначення якогось предмета або поняття. Так, за спортивною емблемою можна дізнатись про певний вид спорту чи змагань; за прапором та гербом ми можемо визначити державу, якій вони належать. Тому у кожній країні, у кожного народу є не лише державні, а й так би мовити її офіційні символи. Всякий народ має і іншу символіку – національну, що безпосередньо пов'язана з його культурними цінностями, віруваннями, традиціями. Ці символи – певні рослини чи тварини, предмети національного вбрання, твори народних умільців і багато іншого.

II. Основна частина

1. Повідомлення теми та мети.

Вихователь.

- У нашого українського народу національних символів багато. Сьогодні на занятті ви познайомитесь з деякими із них. Ви дізнаєтесь, чому ці предмети набули символічного значення та що саме символізують вони, під час яких обрядів та ритуалів використовуються наші національні символи, та чому ми маємо знати традиції і звичаї, пов'язані з ними.

2.Бесіда

Вихователь.

- Розгляньте речі, що лежать перед вами. Назвіть їх. Яке відношення вони мають до української національної культури? (Відповіді дітей). Пишна калина та великодня писанка, сорочка–вишиванка та оздоблений вишивкою рушник, віночок із квітів – усе це наші національні символи.

Калина – дерево–символ. Вона уособлює дівочу красу та вроду, а також є символом життя, крові та вогню. Як ви думаєте, чому? Що нагадують нам ягоди калини своїм багряним кольором?

Калина відома і своїми цілющими властивостями. Хто може розказати про них?

Як називаються яйця, які українські майстри розписували до свята Воскресіння Христа? Погляньте на ці писанки. Які вони? Хто може розказати про технологію виготовлення писанки?

У християнській культурі українців писанка стала символом воскресіння. У народі кажуть: «У світі доти існуватиме любов, доки люди писатимуть писанки».

Не можна уявити українця чи українку без вишиваної сорочки. Як називається цей предмет вбрання?

Вишиванка – символ здоров'я, краси, щасливої долі, порядності; це оберіг. Мистецтво української вишиванки ввібрало в себе таємничість казок, легенд, цікавих історичних подій, людських доль. Як ви думаєте, чи просто виготовити вишиванку? Якою має бути майстриня, щоб їй вдався такий витвір мистецтва? У народі здавна вишиванку вважали не просто одягом, а оберегом. Матері вишивали дітям сорочки, використовуючи магичні візерунки, щоб захистити малечу від хвороб та від «злого ока». У дорогу козаки також надівали сорочки, вигаптувані материнськими руками. Вважалося, що така вишиванка вбереже воїна від ворога та надасть йому сили й сміливості.

Символічного значення українці надавали й іншому предмету вбрання – дівочому вінку. Вінок – символ життєвої сили та дівочтва. Здавна вважали, що

в українському вінку має бути 12 квіток: деревій, барвінок, безсмертник, ружа, мальва, півонія, любисток, волошка, мак, ромашка, лілея, соняшник.

Кожна квітка мала своє символічне значення. Наприклад, вічнозелений барвінок символізував життя; ружа мальва та півонія – віру, надію, любов, а квітка маку – вічну боротьбу між добром і злом. За народною традицією, дівчата починали носити вінки з трьох років. Востаннє дівчата надягали вінок на своє весілля.

Вінок – символ, пов'язаний із відзначенням деяких народних обрядових свят. Які це свята і обряди? (Івана Купала, українське весілля).

Що роблять за традицією дівчата на Івана Купала? Пускають вінки на воду, щоб зустріти своє щастя та долю. Якщо вінок потоне, то вважалося нещасливою прикметою.

Розгляньте вінок, який ви бачите на голові дівчини в національному вбранні. Який він, як виглядає? Якою робить дівчину віночок? Розкажіть, які квіти мали бути в традиційному віночку?

Жодного родинного українського свята не можна уявити без наступного національного символу – вишиваного рушника. Без вишиваних рушників не обходиться ні народження дитини, ні весілля, ні прийом гостей. Рушник – оберіг української оселі. Давайте розглянемо орнамент на рушникові, який ви бачите перед собою. Які кольори вишивки переважають на рушнику? Що вони означають?

Слухання віршів

(Діти готують виразне читання творів задалегідь).

Калинонька красна

Калинонько! Ти з маминої пісні,
Із цвіту у колисці та вінку,
З легенд, казок, сопілок благовісних.
Червоні грона святим, як воду,
На зиму їх кладем під образи.
Люблю плекати її чисту вроду,
Ти – Боже дерево з роси й сльози.

Рушник

Вишивала мати, вишивала,
До листка листочок прикладала,
А між ними цвіт голубуватий,
Простилався барвінок хрещатий,
Виростав барвінок зелененький,
І дивились з нього очі неньки,
Усміхався цвіт їх рушникові
Світом материнської любові.

Одарочка малює

Ой малює Одарочка писанки червоні,
І біжать до неї узорі: півні, зорі, коні.
Кожне просить на писанці його написати,
Кожне хоче звеличати Господнє свято.
Кожне каже: - На писанці я вже не віднині!
Мене здавна так писали та ще в Україні!
Подумала Одарочка, сіла за роботу.
Вже всі узорі на писанці у Велику Суботу!

Прослуховування пісні Наталії Май «Мамина сорочка». Бесіда після прослуховування

Гра « Дopiши слова!»

(Учням пропонується впорядкувати народні прислів'я, приказки, фрагменти з тексту популярних та народних пісень, вставляючи пропущені слова – назви національних символів).

Посади біля хати...(калину) – матимеш долю щасливу.

Милуйся...(калиною), коли цвіте, а дитиною, коли росте.

Одна...(калина) за вікном, одна родина за столом.

А в цьому домочку, як у... (віночку).

Заплету ... (віночок), заплету шовковий, на щастя, на долю, на чорнії брови.

Хата без ...(рушників), мов родина без дітей.

... І ...(рушник) вишиваний на щастя, на долю дала.

Ми своїми вправними руками вишивали ... (рушничок) для мами.

Підсумки заняття. Рефлексія

- Про що ви дізналися сьогодні на занятті?
- Розкажіть про один із національних українських символів (на вибір).
- Як ми маємо ставитися до української національної символіки?
- Які почуття переповнювали вас на нашому занятті? (Радість, щастя, сум, ніжність...)